

Szakozási kérdések

Az Egyetemes Tizedes Osztályozás hivatalos magyar kivonatának terjedelmében 1964 óta félévenként^{1/} adtuk közre a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség által meghirdetett módosításokat, fejlesztéseket. Ezzel rendszeressé tettük az addig is hosszabbra-rövidebbre szabott ilyen irányú ismertetéseinket. Polyóiratunk közléseire és az ETO új kivonatos, ajánlott szabványkénti publikálásra kész kéziratára támaszkodva valamennyi változást egységes szakrendben adja közre az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központnak az a kiadványa^{2/}, amely a Könyvtári Figyelő mellékleteként önálló füzetben regisztrálja a fontosabb változásokat 1964 december 31-ig.

Rendszerünk 1965 első felében történt újabb fejlődéséről megintcsak tájékoztatást kell adnunk, mert a FID 827-838 sorszámú P jegyzékei mind közös alosztási, mind fő táblázati vonatkozásban tartalmaznak olyan módosításokat, fejlesztéseket, amelyeket még a kivonatos magyar táblázatok használói sem hagyhatnak figyelmen kívül.

A közös alosztások vonalán helyesbitéssel kell kezdenünk. Az előző félévi anyagban új közös alosztásról számoltunk be a szerzői szemléletmód vagy álláspont kifejezésére. Ez a P 819. számú jegyzékben javasolt -: ... jelű új alosztás mellőzendő, mert a szempont szerinti általánosan közös alosztás .00:0/9 formulája fölöslegessé teszi az alosztásfajták szaporítását. Jobb is, ha a szemléletmód és szempont szerinti rokon bontások együvé sorakoznak.

A nyelv szerinti közös alosztás táblázataihoz adott újabb értelmezésekből elegendő lesz a következőket megjegyeznünk:

- =00 Többnyelvű, poliglott dokumentumok
/tovább szakozhatók =2/=9-cel/, pl.
33/038/=00 Többnyelvű közgazdasági szakszótár
=00=20=30=82 Angol-német-oroszló szótár
- =03 Fordítások. Lefordított dokumentumok
/Az alosztás =03.2/.9 az =2/=9 szerint a dokumentum eredeti nyelvét jelzi/ s további =2/=9-cel fejezzük ki azt a nyelvet, amelyre a dokumentumot lefordították. Adott nyelvre történt fordításokat előnyösebb =2/=9 szerint szakozni
=03... továbbosztással /azaz fordított sorrend!/
Példák:

^{1/} TMT 1964. 8.sz. 680-688 p. és 1965. 4.sz. 307-310.p.

^{2/} Módosítások az Egyetemes Tizedes Osztályozás rövidített táblázataihoz /Összeáll.: BABICZKY Béla/ 1965. 65 p.

Szakozási kérdések

- =03.20 Fordítások angolból
 - =82 oroszra /de inkább =82=03.20/
 - .82 Fordítások oroszból
 - =40 franciára /de inkább =40=03.82/
- =40 Dokumentumok francia nyelven
 - =03 Fordítások más nyelvből
 - =03.82 oroszból
- =82 Dokumentumok orosz nyelven
 - =03.20 Fordítások angolból

Némi bővítést jelent a formai közös alosztásoknál a /0.07/ jel-

zet
/0.072/ Magyarázatok, kommentárok
/0.074/ Addenda, corrigenda

bontása, a földrajzi közös alosztásoknál új jelzet bevezetése térbeli méretekre:

/18/ Térmérés, dimenzió
/181/ Egykiterjedésű mérték, lépték
/182/ Kétkiterjedésű /terület/ mérték
/183/ Háromkiterjedésű /kőb/ mérték

A fő táblázatok e félévi változásai közül legjelentősebbek a közgazdaságiak. Ebben a szakban ugyanis a 332 Pénz-, bank- és hitelügy jelzetezése átment a kitágult jelentésű 336-os csoportba, ahová a 337 Vámügy főosztályból az állam bevételi forrását képező vámok is kerültek. Megtartva új szám és szövegre a +, meglévő szám módosult szövegére a !, megszüntetett szám és szövegre a X jelölést, szakrendben a következő módosítások szerepelnek:

332.1 X 1. 336.71
332.2 X 1. 336.72
332.3 X 1. 336.73
332.4/.5 X 1. 336.74
332.6 X 1. 336.76
332.7 X 1. 336.77
332.8 X 1. 336.8

Az eddigi "Állami pénzügy" főosztály címe kiteljesedik 336 Állami pénzügy. Közpénzügy. Vámügy. Bankügy. Pénzrendszer fogalmakkal. Továbbosztásában a változások:

336.01 Pénzügytan +
336.07 Pénzügyi szervek. Pénzügyi hatóságok +
336.1/.119 X 1. 339.3
336.1/.5 Közpénzügyek. Állami pénzügyek +
336.121.122 X 1. 336.121.22
336.121.22 Bevételi források +
336.2.022 Adófőhatóság. Adókiivetés joga +
336.2.024.2 X 1. 336.2.024.5
336.2.0.24.3 Jogi személyek mint adókötelezettek !
336.2.025.5 Egyéb adókötelezettek +

336.2.027.97	Felszólamlás adókiivetés ellen	+
336.21/26	Adórendszerek az adófajták szerint	+
336.21	Egyenes adók. Hozadéki adók. Jövedelem, birtok és va- gyon !	
336.216.1	Fejadó	+
336.216.2	Több lakóhelyű személyek adója. Kettős, többes meg- adóztatás	
336.216.6	Személyi állapot szerinti adók, pl. aggregényadó, nőtlenek adója	+
336.221 X	l. 336.4	
336.27	Adórendszerek az adókötelezettek szerint	+
336.271	Jogi személyeket sújtó adók	+
336.272	Természetes személyeket sújtó adók	+
336.28	Illetékek	+
336.282	Közigazgatási illetékek	+
336.283	Használati illetékek	+
336.284	Jogszolgáltatási illetékek	+
336.38 X	l. 336.46	
336.4	Egyéb bevételek és pénzügyi források. Vámigazgatás	+
336.4/083.1/	Vámtarifa. Vámtáblázatok	+
336.41	Vámok	+
336.41.06	A vámkezelés technikai kérdései	+
336.42	Állami vagyontárgyak eladásából származó bevételek	+
336.43	Hozzájárulások beruházásokhoz	+
336.45	Büntetéspénzek mint pénzügyi forrás	+
336.46	Lotto /állami sorsjáték/ mint pénzügyi forrás	+
336.47	Pénzkibocsátás mint pénzügyi forrás	+
336.5	Közületi kiadások. Viszonylati alosztással fejezzük ki a kiadás célját !	
336.6	Gazdasági szervezetek pénzügyei. Finanszírozásaik	+
336.61	Állami gazdasági ágak és szervek pénzügyei	+
336.62	Szövetkezeti szervezetek pénzügyei	+
336.64	Üzemi finanszírozás. Tőkeképzés. Tőkésítés	+
336.66	Üzemi vagyon	+
336.67	Pénzügyi eredmény. Nyereség, Veszteség	+

A következő 336.7 szakrészben helyezkedik el a pénz-, bank- és hitelügy, amely a most megszüntetni javasolt 332 főosztályt töltötte ki. A 336.7 bontása, alosztályozása kevés kivétellel egyezik a régi 332 tagolásával. Ezért a nagyon szélesen kiépülő új 336.7 Pénz-, bank-, tőzsde- és hitelügy csoport alosztályozásáról csak áttekin-
tést nyújthatunk:

336.71	Bankok	+
336.711	Nemzeti bank. Pénzkibocsátó bank. Jegybank	+
336.712	Községi, városi bank	+
336.713	Magánbankok	+
336.714	Beruházási társaságok	+
336.717	Bankügyletek	+
336.717.1	Zsír- és csekk-forgalom. Átutalás	+
336.719.2	Banktitok	+
336.72	Takarékügy. Takarékpénztárak	+
336.73	Egyéb hitelintézetek	+
336.74	Pénz	+

Szakozási kérdések

336.741	A pénz keletkezése, lényege	+
336.741.22	A pénz funkciói	+
336.741.23	Általános fogalmak és törvények	+
336.741.28	Pénzelméletek	+
336.742	A pénz anyaga: arany, ezüst, aluminium stb.	+
336.743	Valuta. Kötött valuta. Mono- és bimetalizmus	+
336.745	Pénzváltás. Pénzkereskedelem	+
336.746	Pénzérme. Ércpénz	+
336.747	Papírpénz. Bankjegy	+
336.748	Pénzárfolyam. Árfolyamingadozás. Infláció. Defláció	+
336.748.2	Valutaalap megváltoztatása. Devalváció	+
336.748.4	Stabilizálás	+
336.748.6	Főértékelés. Valorizálás	+
336.748.7	Intézkedés az árfolyam fenntartására. Aranyzáradék	
336.748.78	Szabad valutapiac	+
336.76	Tőzsde. Pénzpiac. Tőkepiac	+
336.761	Értéktőzsdék. Tőzsdei árjegyzés	+
336.762	Tőzsdei szervezet. Tőzsdetügynekők	+
336.763	Értékpapírok. Kötvények	+
336.764/.768	Tőzsdei ügyletek	+
336.77	Hitelügy	+
336.773	Hitelegyletek. Hitelszövetkezetek. Kamatmentes kölcsönök. Munkásbankok	+
336.777	Kereskedelmi váltó. Hitellelvel. Diszkont	+
336.778	Elszámolási forgalom. Kliring	+
336.781	Kamat	+
336.781.5	Kamatláb	+
336.782	Uzsora	+
336.788	Kamatelméletek	+

Láttuk, hogy ebbe a megújított 336-os főosztályba kerültek olyan tételek, amelyek eddig 337 alatt szerepeltek. Mivelhogy azonban az egész 337 jelzetű szakcsoport felszámolása még FIF tárgyalások témáját képezi, csak ezek befejezése után szándékozunk kivonatolt tájékoztatást adni a magyar érdeklődőknek a 337 Vámügy alosztásainak további elhelyezkedéséről.

Nevelési, oktatási szakterületen a fentebb idézett két TMT szám már hozta a kimutatást módosításaikról. Most a P 835 számú jegyzék lezáró kiegészítést ad, amelyből a bennünket érdeklő legfontosabbakat idézzük: 37.014.53 Neveléspolitikai társadalmi szemszögből, az oktatás demokratizálása, 37.017.91 Természeti-technikai nevelési eszmények, 37.018.44 váltakozó oktatás, 5+1 stb. oktatás, 37.018.53 Alkalmi iskolák, 37.046 A képzés lépcsőzete: az alsó, középső és felső fokozat problémái, 37.065 Problémák a házas deákokkal kapcsolatban; a 371.3-hoz hozzá kell fűzni, hogy az oktatási módszertant és a taneszközöket együttesen tárgyaló munkákat a megfelelő didaktikai számhoz kell szakozni, pl. 371.333 Audio-vizuális módszerek és tanszerek; meg kell szüntetni a feleslegessé vált 374.9 jelzetet.

Némi módosítás és bővítés jegyezhető fel az elektrotechnika 621.3.09 alosztásánál:

- 621.3.09 Átviteli jellegzetességek !
 621.3.092.2 Terjedési sebesség. Pázis-, csoportsebesség +
 621.3.092.3 Utak +
 621.3.092.4 Távolságok. Disztánsok +
 621.3.092.5 Szögek +
 621.3.093 Frekvencia jelenségek +
 621.3.095 Polarizáció. Energiaelosztás. Sugárzott energia +

Alapos fejlesztéssel találkozunk a mezőgazdaság vonalán. A kivonatos magyar táblázatok is bő kiegészítésre, módosításra szorulnak:

- 631.4 Talajtan. A tulajdonságokat :5... viszonyítással kell kifejezni, pl. :535.6 A talaj színe !
 631.411 X l. 631.442
 631.413.6 Korrózió +
 631.425 Fizikai talajvizsgálat. Alosztályozás 631.43 szerint !
 631.438 Mechanikai tulajdonságok. Deformáció. Megmunkálhatóság. Kohézió +
 631.439 Radioaktivitás +
 631.44:55... Talajféleségek fizikai földrajzi és geomorfológiai alapon,
 pl. 631.44:551.43 Hegyi talajok
 631.44:552.52 Agyagos talajok +
 631.44:63 Osztályozás művelési ág szerint. Viszonyítás a megfelelő 633/635 csoportbeli szákszámhoz, pl.
 631.44:633.11 Buzaföldek +
 631.442 Hagyományos osztályozás +
 .1 Homoktalaj +
 .2 Mészestalaj +
 .3 Vályog +
 .4 Agyag +
 .5 Humusz, szerves talaj +
 .6 Kövecses, kavicsos talaj +
 A .1/.6 alosztások aposztróffal kapcsolhatók, pl.
 631.442.4'2 Agyagos-meszes talajféleség
 631.443 X l. 631.44:63
 631.459 Erozio +
 631.46 A talaj bakteriológiája !
 631.465 A talaj enzimejei +
 631.47 Terepismeret, osztályozás és hasznosítás !
 631.487 A talajok kora +
 631.518 A talajművelés típusa. Felületi, rendes, mély- és szint alatti művelés +
 631.53.01 Vetőmag +
 631.53.02 A vetőmag termesztése és kezelése +
 631.53.03 Dugványok üveg alatt, szabadban stb. +
 631.53.036 Paiskola +
 631.53.04 Vetés. Ültetés. Transzplantáció +
 631.531 Magvak és spórák !
 631.531.1/.2 X l. 631.53.0...
 631.532/.541 Vegetatív szaporítás
 631.536 X l. 631.53.04
 631.537 X l. 631.53.036
 631.544.7 Termesztés különféle védőtakaró alatt. A talaj védelme, takarása +

Szakozási kérdések

- 631.545 A növekedés gyorsítása, lassítása. Jarovizálás +
- 633-3 Növénytermesztés nagygazdaságban. Iparszerű tömegtermelés +
- 633-5 Paraszti, háztáji növénytermesztés +
- 633.413 Cukorrépa +
- 633.791 Komló +
- 633.819.2 I l. 633.791
- 633.826 Sáfrány +
- 635.611 Dinnye. Cucumis melo !
- 635.62 Tök és tökfélék

A finommechanika tárgykörében az órásipar, a számoló szerkezetek, az ellenőrző és feljegyző készülékek tagolása került revízió és új szakjelzet alá. Számítógépek. Módosítások táblázatunkban:

- 681.11.03 Óraszerkezetek részei +
- 681.111/.118 Óraszerkezetek típusai. Használatuk !
- 681.111 Ókori és antik típusu órák, pl. napórák, homokórák stb.
- 681.112 X l. 681.11.03
- 681.113 Nem magunknál viselhető nagyórák /fali, torony- stb. órák/ !
- 681.114 Magunknál viselhető /kar-, zseb- stb. órák/ !
- 681.115 X l. 681.11-85
- 681.116 Órahálózat !
- 681.117 X l. 681.111/.118
- 681.119 X l. 681.111
- 681.14/.143 X l. 681.3
- 681.17 Regisztráló és ellenőrző készülékek. L. még 681.3 !
- 681.177 X l. 681.32
- 681.3 Számítógépek és berendezések. Automatikus számítógépek. Kalkulátorok +
- 681.32 Digitális vagy főképp digitális rendszerek, gépek és berendezések +
- 681.33 Analóg vagy főképp analóg rendszerek, gépek és berendezések +
- 681.34 Kombinált vagy vegyes digitális/analóg számítógép +
- 681.39 Egyéb adat-tároló gépek +

Végül a szórakozás, színház, sport 79 jelzetű főosztályában a .0 /pont nullás/ alosztások -- eltérő jelentése egyes alszakokban -- okoz gondot. Ezek rövidesen a 7.0 főrésszel közös nevezőre kerülnek. Egyelőre

- 79.093 X l. 613:79...
- 791.2 X l. 78.091

A 792 Színház mult esztendőben P jegyzékben javasolt fejlesztése ujjabb módosítással a mi kivonatatos táblázatunkban alanti kiigazításokat kívánja meg:

- 792.022 Színpadi gépezet, világítás +
- 792.023 Színházi kellékek, dekoráció, butorok +
- 792.024 Szereplők felszerelése. Kosztümök +

- 792.028 Előadás, ábrázolás: szerepek technikája, interpretációja +
 792.04 X 1. 792.022/.024
 792.05 Színház- és színpadféleségek +
 792.051 Szabadtéri színház +
 792.052 Színház épületben +
 792.053 Nagyszínház: nézőtér- és színpadrendezés +
 792.054 Képszínház: stúdió, kamara, kísérleti színház +
 792.055 Színpad- és aréna- típusok +
 792.07 Színészi hivatás és rokon foglalkozások !
 792.071.1/.3 X 1. 792.05
 792.071 Hivatásos színészek +
 792.077 Műkedvelők. Műkedvelő előadások +
 792.09 Színi előadások, próbák, premierok stb. +
 792.1 X 1. 792.2
 792.2 Színjátszás. Színdarabok !
 792.21 Szomorujáték +
 792.22 Vigjáték. Bohózat +
 792.24 Színmű +
 792.3 X 1. 792.78
 792.4 X 1. 792.5
 792.5 Zenei előadások. Opera, operett, daljáték, musical !
 792.6 X 1. 792.5
 792.78 Némajáték +
 792.8 Balett és színpadi táncelőadások !
 792.97 Bábszínház +

Új javaslat a 793 Társas szórakozások szakrész fejlesztésére most van készülõben. A sport legutóbb közölt változásaihoz még vegyük fel a 796.322 Kézilabda és 796.415 Súlyemelés jelzeteket, de meg kell szüntetni a 796.892 szakszámat, mert 796.8 alá csak támadó és védõ sportok kerülhetnek.

§
§ §